

СПАСОЈЕ Ж. МИЛОВАНОВИЋ, ДИРЕКТОР НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА НИШ

НОВА БИРОКРАТИЈА НЕ ПРЕПОЗНАЈЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ПОЗОРИШТА

„Ми који живимо и радимо у позоришту разумемо да морамо да се прилагодимо новим правилима, али проблем је што бирократија не препознаје специфичности позоришне институције и уметности”

Пред ужичком публиком на Фестивалу „Јоаким Вујић” је изведена представа којом је Народно позориште у Нишу обележило свој дан. Јасно је колико је „Кошћана” Боре Станковића посебна, али шта је био Ваш мотив да је уврстите на репертоар?

– „Коштана”, како су велики критичари забележили, има озбиљних драматуршких мањкавости. Оно што су сви, а посебно Јован Скерлић, апострофирали јесте да је поетски квалитет тог текста потпуно скрајнуо сваки драматуршки недостатак. Јана Маричић, као редитељка и особа која је адаптирала текст, расветлила је и учинила другачијим однос чувеног Миткета и Салче, Коштанине мајке. Заправо, читава радња и све што видимо на сцени произилази из њихових односа из младости, забрана и ограничења која је носило тадашње, али и садашње време. Колико год да смо сада либералнији у односу на пре 124 године, када је била праизведба, суштински се није много тога променило. Говоримо о забрањеној љубави газдиног сина са певачицом, о забрањеној љубави Србина и Ромкиње. Зашто? Зато што нико нема храбрости да наруши устаљене односе. Управо позориште се бави њиховим рушењем покушавајући да учини друштво бољим. Свака расправа има смисао, свако супротно мишљење се уважава, што није чест случај код нас. Живимо у времену ненормалних подела. То више није „навијам за Звезду или Партизан, али нема везе, седимо, дружимо се и зафркавамо се”. Сада, ако ја навијам за Звезду, а ви за Партизан, то се пре или касније заврши са исуканим ножевима или моткама, једни другима разбијамо главу. Ако Ви волите бурек са сиром, а ја са месом, и око тога ћемо да се потучемо. Читав овај балкански простор је врло забаван и волим ту дефиницију да „на Балкану живе народи који ратују за простор на којем неће да живе”.

Уметности и култури никада није лако, али Народно позориште Ниш има и разлога за задовољство, захваљујући својој новој сцени?

– Управо пре неколико дана имали смо премијеру „Грета” на новосаграђеној малој сцени. То је после сцене „Раша Плавић”, односно мале сцене Народног позоришта у Београду, једини објекат намењен позоришту изграђен од темеља до крова. Захвалан сам Влади, Министарству културе, тадашњој министарки Маји Гојковић јер су подржали идеју о неопходности мале сцене. Осим тога, на великој сцени имамо праизведбу романа „Врана у пауновом перју”, нишког аутора Владимира Вучковића, у режији, драматизацији и адаптацији Марка Торлаковића, младог редитеља добро познатог и у Ужицу.

Како позоришне планове трајне финансијске могућности, како се носите са свакодневним изазовима у том смислу?

– Проблема има пуно јер се време, систем, друштво мењају. Ми који живимо и радимо у позоришту разумемо да морамо да се прилагодимо новим правилима која нам намећу ММФ, Европска банка, глобална и државна економија. Проблем је то што та бирократија не препознаје специфичности позоришне институције и уметности. Надам се да ћемо и у будућности имати доброг саговорника у Министарству културе, али много тога зависи и од Министарства финансија и нових прописа. Као и свако позориште у Србији, некако се сналазимо и преживљавамо. Не можемо да се пожалимо, да кажемо да нам је баш лоше, али у исто време немамо јасну стратегију у ком ће правцу у институционалним оквирима позориште да се креће. Већ последњих седам, осам година инсистирамо да се уважа мишљење и направи стратегија. Ако знамо правила игре, лако ћемо да играмо. Уосталом, да је позориште изузетно битно и нераскидиво повезано са развојем модерне историје Србије показује то да је химна Србије настала из позоришне представе. „Боже правде” је завршни сонг представе „Маркова сабла”, ода која је била толико певљива и ушла свакоме у ухо, да је врло брзо постала и химна државе Србије.

Ана Милошевић

МНОГЕ ЖЕНЕ СУ И ДАНАС ЖРТВЕ СЕКСУАЛНОГ НАСИЉА

„Пуш до лика Коштане било је изазовно и необично позоришно истраживање”

Млада глумица Уна Костић понудила је занимљиву и осавремењену Коштану у истоименом комаду Народ­ног позоришта Ниш. То је њена прва улога у позоришту и њоме је, у марту ове године, дипломирала на одсеку за глуму Академије умјетности у Бања Луци. Снимила је неколико ТВ серија („Кожа”, „Олуја”, „Сложна браћа”) и кратко­метражних филмова који су награђени на међународним фестивалима.

„Коштану играм тако да јој све око ње брзо досади. Она је врло млада и често не зна шта жели и шта би јој било за­нимљиво, али нема намеру да манипулише ликовима и да било кога контролише. Њој је занимљиво то како је гледају сви ти мушкарци, јер је свесна своје лепоте”, наводи Уна и каже да је пут грађења тог лика било „занимљиво, необич­но и изазовно позоришно истраживање”.

Како Вам се догодило то да на самом почетку карије­ре добијете тако велику и значајну позоришну улогу?

„Из Бања Луке, где сам студирала, преселила сам се у Ниш, где сам рођена. Била сам у тешкој приватној си­туацији и веома тужна сам дошла у нишко позориште да предам свој си-ви. Нисам имала снаге да објашњавам ди­ректору у којим пројектима сам била ангажована. Потпу­но незаинтересовано, предала сам свој си-ви и рекла ди­ректору да одлазим и да, ако ме они неће, ангажоваће ме неко друго позориште. Тек када сам то изговорила, схвати­ла сам шта сам рекла. То нисам била ја. Нисам знала шта ми се десило. А онда ми је рекао да ћу због такве храбро­сти ускочити у једну представу и тако ми се догодила уло­га Коштане.”

Како сје реаговали на то када сје сазнали да „Ко­штана” неће бити она коју већина нас „познаје”?

„На каastingу, редитељка Јана Маричић је изабрала мене. Међутим, хтела сам да вратим улогу јер нисам зна­ла да певам, али Јана ми је рекла: 'Не, Уна. Хоћу ту ватру који имаш у себи. То ми је потребно за представу'. Са му­зичарима сам се припремала и увежбавала песме месец дана дуже од остатка ансамбла. И пропевала сам две сед­мице уочи премијере. Како, не знам. Не знам ни то да ли бих успела да изнесем оригиналну Коштану. Можда би то друга глумица урадила боље од мене, али заинтересовао ме је концепт целог комада, па и лика Коштане. Била сам веома срећна и узбуђена због таквог позоришног истражи­вања. Коштана коју ја играм је дивља, страствена, дрска, заводљива. Освешћује сопствену сексуалност која је само последица младости, хормона и узавреле крви. Не стиди се да све то покаже, али због свега тога бива кажњена.”

Је ли то Коштана која је и данас жртва насиља?

„Живимо у времену у коме су многе жене жртве на­сиља, сексуалног и психичког. Много је Коштана које се и код нас и у свету због тога повлаче по судовима и тра-

О ПЛАНОВИМА, КАДА СЕ ОСТВАРЕ

- „У нишком позоришту се припре­мају нови пројекти у којима ћу, ве­роватно, учествовати. Не бих сада да говорим о томе шта ћу радити изван позоришта, јер ме не држи место. О томе ћу говорити онда када то будем урадила”, каже наша саговорница.

же правду. Позориште мора све то да покаже и глумци са сцене треба да проговоре о томе. Овај комад је осмишљен и због тих 'Коштана', силованих жена које су понижене и које траже правду. Многе жене су доживеле неку врсту фи­зичког или психичког злостављања, односно преживеле су све оно што је преживела Коштана. И на крају је трагично завршила.”

Зашто је проблем бити леиа, самосвесна, сексијилна и слободна жена?

„Не знам и покушавам да схватим то одакле људима право или дрскост да било коме упуте, чак, само непријатан поглед, а камоли додир или нешто сасвим озбиљније. Заиста не знам и јако сам тужна због тога што се то дешава.”

Текст и фото: Н. К.

ПРОБЛЕМИ СУ И ДАНАС ИСТИ, САМО СУ УПАКОВАНИ У ПРИВИДНЕ СЛОБОДЕ

Јана Маричић, редитељка: Имала сам велику одговорност како да наставим нешто што се толико пута читало и играло на сцени. Међутим, овај ансамбл је врло брзо и лако поверовао у моје осећање комада, тако да смо заједно правили нову представу као да је било који други комад. Ипак, не могу да замислим поставку са неким другим ансамблом и у другој средини, с обзиром на њихову срчаност, душевност и осећање посебне атмосфере ликова и односа који постоје код Боре Станковића. Не бих могла да смислим боље место од Ниша за то. (...) Нисам хтела да наша „Коштана” остане на нивоу анегдоте и да лик Миткета буде више појам него човек који доноси и препричава своје анегдоте из младости за којом жали. Екипа и ја мислимо да је, и после свих интервенција, ово и даље Бора. Било је разних реакција публике поводом читавања односа између Миткета и Салче и поводом сцене силовања. Сматрала сам да је у позоришту узбудљивије да се бавимо кокретним ликовима који постоје и њиховим односима, а не да свако за себе замишља или се сећа нечега што је ирелевантно. Отуд то главно читавање када Митке говори о девојци које се сећа, да то управо буде Салче, која такође има своју муку и сећање на младост. То је интервенција која је кључна за наше читање. Било ми је важно да женска линија буде испричана кроз однос мајке и ћерке и неминовност која прати живот жена у патријархалним друштвима. Такође, сама се наметнула прича о старој симпатији између Магде и Хаџи Томе. Ивана је можда прва разумела о чему говорим и заједнички смо дошле до тог односа који се родио из непредвиђених околности. (...) Када је реч о силовању, та сцена се не тиче само Коштана, већ и Хаџи Томе. То је нешто што уради човек који покушава да држи све konce у својим рукама, по узусима по којима је васпитан. Ипак, пред егзотиком, младошћу, слободом и сам пуца и губи контролу и чини преступ. Не правдам тај поступак, далеко од тога, али смо се трудили да разумемо зашто то ради отац породице која генерацијама стасаву у патријархалном систему вредности. Он има обавезу да чува тај ниво вредности, али губи контролу. Мислим да се ови проблеми данас само више крију, да су упаковани у привидне слободе, у другачији бонтон и привидно другачија понашања. Апсолутно верујем да су и данас идентични и релевантни, око тога немам дилему и зато нисам била оптерећена конкретнијом локализацијом миљеа, већ смо желели да то и визуелно буде свет који се ослања на тековине Враћа, Боре, југа. Убеђена сам да су ти мракови бракова идентични данас као некада. Иначе, сматрам да данашње позориште нуди довољно слободе да се не опредељујемо за конкретан локалитет. Тако имамо савремене новчанице, али немамо мобилне телефоне, имамо свећу, али и озвучене инструменте. Подразумевам да нам је у редитељском позоришту дозвољено да то радимо у складу са интуицијом и осећањима.

Уна Костић, као Коштана: Мени је ово прва професионална улога и дипломска представа. Огромна је одговорност, плашила сам се, хтела сам и да одбијем улогу. Јани сам рекла да нисам певачица и да не могу ово. Она ми је одговорила да јој не треба певачица већ глумица. Заиста је уложила огроман труд у мене. Нисам била тако добра на почетку, али она је нешто видела и то извукла на површину. Потпуно сам јој веровала. Цео ансамбл је невероватан, било је јако забавно радити са свима њима, а музичари су благо овог позоришта.

Маја Вукојевић Цветковић, као Салче: Нисам себе типски видела у овој улози. Гледајући све те представе, а гледала сам их много, видела сам жене потпуно другачијег хабитуса, изгледа. Јана ме је позвала, објаснила ми своју концепцију и истог тренутка сам била 'купљена'. Нисам знала како ћемо доћи до тога, али било ми је јако изазовно. У овим годинама и временима имам јако мало улога које ме терају да радим нешто ново са собом. Било је велико задовољство, али су постојали и велики страх и сумња. Заиста сам само веровала Јани. Онда је дошао и Дејан као партнер и ствари су се отвориле и поклопиле, малтене на лицу места. Дивно, тешко, велико искуство за мене.

Александар Маринковић, као Хаџи Тома: Представа „Коштана” из деведесетих је као добри дух лебдела над процесом с једне стране, док је с друге била оптерећење јер је то велика и награђивана представа. Мало је тридесет година да би се то лако играло испочетка. Зато смо се концентрисали и дубоко веровали Јани, причајући нашу причу и држећи се наше нити која је на граници модерног и старог. По тој оштрици жилета смо лагано и пипаво ишли.

Дејан Лилић, као Митка, брат Арсин: Изузетно мало времена сам имао за припремање ове представе и улоге, али сам се потпуно разумео са Јаном. Мислим да сви ми у себи имамо Миткета. Његове речи, туга, жал, то смо сви прошли некад у животу. Хтео сам да он буде сад и овде, да не буде поезија, већ човек од крви и меса, да га сви препознају, да не буде мит.

Александра Гловацки, драматуршкиња и позоришна критичарка: Мој најјачи утисак се односи на рад Зорана Стаматовића и на то да вечерас схватам да све три представе које смо одгледали имају заједничку нит, а то је да је контекст опресивна средина из које војници покушавају на овај или онај начин да се ослободе.

Ана Милошевић

БОРА СТАНКОВИЋ:
„КОШТАНА”, РЕЖИЈА ЈАНА МАРИЧИЋ, НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ

О ДРЕСИРАНИМ ЖИВОТИМА

Станковићева „Коштана” дешава се на Ускрс, у Врању тек ослобођеном од Турака. Породица богатог трговца Хаџи Тома разорена је понашањем сина Стојана који је полудео од љубави и страсти за Циганку Коштану. Њено певање, игра и заводљивост већ дуже време изазивају неред у строгом, кастинском друштву старог Врања. То што се драма дешава на Ускрс, дан посвећен породици и цркви, док Стојан лудује са Циганима, радикализује прекршај у односу на неупитни патријархални поредак. Јер Борин књижевни свет, у препознатљивом миљеу старог Врања и његове околине, одликује опресивни дух по коме живот мора да се игра по посебним, давно утврђеним строгим правилима, макар то никоме не одговарало. Као што, углавном, никоме и не одговара.

За претпоставити је да причу „Коштана” мање-више сви знају, јер је овај „комад са певањем” небројено пута изведен на домаћим сценама од праизведбе 1900. године у београдском Народном позоришту. Режирао ју је тада Чича Илија Станојевић, одредивши за себе једну од најзанимљивијих мушких улога домаћег репертоара, лик Миткета. Дело је то младог Боре Станковића написано кад је писац имао тек 24 године. И то по жени чија се животна судбина препричавала по Врању и у доба његовог одрастања, годинама пошто су је на силу удали и експедовали из града да не би више стварала пометњу. По несрећној, лепој Ромкињи Малики, чије су очи боје кестена овековечене њеним позоришним именом, као и њен залуђујући глас (видети под сирене у „Одисеји”).

Чиме, заправо, Коштана диже револуцију у Врању? Зна се да је поштена, што ће рећи да своје тело држи ван домашаја мушких руку. Зна се и да неће због дуката изгубити главу, јер Хаџи Томине дукате кришом враћа његовим слугама. Пева и игра у средини где ће девојке по кућама, тек кришом, тако нешто себи пустити на вољу. Изнад свега Коштана је симбол слободе. У миљеу у којем свако робује правилима. Не само жене, већ и мушкарци којима та правила служе да осигурају њихову владарску позицију у оквиру патријархалног поретка. О томе сведоче Миткетове исповести, о томе сведочи и сурови Хаџи Тома када га Коштанина песма подсети на нешто затомљено у дубини бића, што читавог живота не признаје, а што га је учинило горким и љутитим човеком, каквим га сви познају.

Јер људи се не рађају да буду уштогљени и послушни. То Јана Маричић редитељски јасно истиче на самом почетку, када несвесно еротизовану игру три девојке у хаџијској кући приметније води у том правцу – голе груди, стисак, пољубац... одраз чежње која се буди, а која ће бити угушена у самом старту, скривана као страшна тајна. Те разигране девојке ће постати онакве каквом Хаџи Тома описује своју жену: „А зар кадгод беше бела, срећа каква? Откако си, таква си. И родила си се таква! Стара, мртва, ледена, плачна... Никад се не насмеја, никад не зарадова! Шта се овде по кући само вучеш и плачеш?”

Не, није се његова Ката таква родила, него је таква постала, верујући да тако мора. Зато им Коштана свима смета, јер их подсећа на промашеност њихових живота.

Социјални моменат, утицај шире средине, Јана Маричић укида у нишкој представи, фокусирајући се на породичну драму, а проширивши мотив ускраћене љубави на још два пара – Миткета и Коштанину мајку Салче, као и Хаџи Тому и његову слушкињу Магду. Није ово први пут да се тако нешто сугерише, с тим да је овде видљивије назначено.

Представа укида фолклорни елемент, а песме које певају Коштана и Салче уз пратњу оркестра нису из оригинала, већ временски ближе, типичне кафанске песме пред турбо-фолк еру. И визуелно (сценограф Миодраг Табачки, костимограф Борис Чакширан) представа искаче из строго омеђеног прошлог времена и повезује се са садашњим тренутком. Јер, можда данас околности нису видљиве као у Борином Врању, али патријархални дух се засигурно није упокојио. А његове поносне чуварице постају управо жене. То редитељка истиче у завршној сцени, када сломљену Коштану три некад заигране девојке облаче у кострет брака, под егидом цркве, са победничким смешком на лицу. Не знајући да са тим смешком не „сахрањују” само Коштану, већ и себе живе.

Уни Костић је улога Коштана уједно и дипломска представа. Показала је све неопходне квалитете за тај митски лик домаћег глумишта – лепоту, глас и стас. На сву срећу и глумачко умеће, што са бројним Коштананама није био случај. Уна Костић је нашла праву меру између личног шарма и сексепила и оног сценског. Можда није било неопходно онолико њено разголићавање, јер Коштанина трагедија је првенствено у томе што је поштена и искрена девојка, која воли и уме да пева, и није свесна заводница и манипулаторка.

У крајњој линији, Коштана је сувише млада да би овладала вештином завођења. Зато Салче то уме. Салче уједно зна и колико прекорачење границе може да буде опасно, па се контролише. Тако је игра Маја Вукојевић Цветковић, не само игра, већ и пева, са свим валерима које заносна жена има у сећању, али и опрезом који јој искуство доноси.

Обе глумице врхунски певају, што је важно, поготово јер ова скраћена и у брзом темпу верзија текста неке важне односе гради управо на песми, на речима као и на музичком дерту.

Александар Маринковић је очекивани, сугестивни, мачо Хаџи Тома. Мрачну страну патријархалног мачизма редитељском интервенцијом он показује у сцени силовања. Бора то није могао написати у своје време, али све написано логично води ка таквом разрешењу.

Дејан Лилић је лирски Митке, Данило Миленковић глумачки тачно младалачки неснађен Стојан.

У свету ригидног поштовања традиције, која не брине о живим људима и животу, већ о форми, сви су на крају губитници. Неки то сачекају на ногама, други поклекну. Те ликове успешно тумаче Евгенија Станковић, Ивана Недовић, Милош Цветковић, Нађа Недовић Текиндрер, Наталија Јовић, Николија Мичић и Петар Миљуш.

Александра Гловацки

ХЛАДНА ПОСТАВКА ПРИЧЕ О СТРАСТИ И ПАТЊИ

Кришика: „Коштана”

Да ли је „Коштана” Борисава Станковића прича која се искључиво везује за југ Србије крајем 19. и почетком 20. века или проблеми о којима драма говори – угроженост жена и Ромкиња у патријархалној средини, сукоб аполонијског и дионизијског који се покреће и окончава у кафани итд. – комуницирају са актуелностима данашњег друштва? Питање је готово реторско јер ће се ретко који редитељ одлучити за инсценацију неког комада уколико сматра да теме и уметнички квалитети драме нису релевантни за наше време.

Одговор је јасан и ако погледамо режију „Коштана” Јане Маричић која је недавно постављена у Народном позоришту Ниш. Јана Маричић, која је поред режије заслужна и за адаптацију комада, причу осавременује бројним сценским знаковима и поступцима, смештајући је у неко новије доба од Станковићевог, али не прецизирајући временски тренутак. Може се рећи и да је прича нове поставке „Коштана” у безвременском - контекст у ком постоје сценски означитељи савременог доба, али и ранијих раздобља, чиме редитељка жели да истакне свевременски значај Станковићеве приче.

Треба истаћи да се редитељка, уз одређене драматуршке измене на микро и средњем нивоу, прилично верно држала Станковићеве приче. Промена најзначајнијег обима тиче се осавременавања песама и музике коју ликови изводе, те уместо сонгова које је Станковић записао у драми, изводе се добро познате кафанске 'химне', попут песама „Ране моје”, „Циганине, свирај, свирај” и „Пусти ме да нађем срцу лек”. Песме су, сходно радњи драме, најчешће у извођењу Уне Костић у улози Коштана – којој, иначе, ова улога представља дипломски рад – и Маје Вукојевић Цветковић у улози Коштанине мајке, а уз уживо изведену музику на хармоници (Александар Стевановић), тарабурки (Ненад Танчић), кларинету (Војкан Добросављевић), гитари (Горан Савић) и басу (Предраг Бранковић).

Као што се у кафанским сценама уочавају поступци осавременавања приче кроз коришћење модер-

них песама, тако се у истим тим сценама уочавају и највеће мане представе – артифицијелност и очигледна кореографисаност. Док су у Станковићевој драми кафанске сцене, не само чвориште радње, већ и ерупција страсти ликова, за представу Народного позоришта Ниш се може рећи да само прва ставка важи. Прозирна кореографисаност и потпуна бестрасност сцена уочава се у релативној статичности сцена које никако не подсећају на амбијент кафане, па су најчешће само два лика активна у тренутку – рецимо, Коштана и Стојан (Данило Миленковић) – док остатак ансамбла стоји са стране беспослено. Не може се избећи ни утисак да је већина глумаца у датом тренутку фокусирана на своју основну техничку радњу – било да је то певање или извођење монолога – док грађење односа кроз интеракцију извођача готово не постоји.

Пуна сразмера проблема бестрасности представе уочава се у последњој сцени у којој је Коштана присилно удата. Док Коштана плаче, а остали ликови њено тело и лице увијају у стилизовану белу венчаницу (костимограф: Борис Чакширан) претварајући њено обличје у марионету, публика попут марионете не осећа ни сажаљење, ни емпатију нити било коју другу емоцију на коју је представа евентуално циљала.

Узимајући у обзир формулаичност представе, с правом се можемо запитати о мотивацији за поставку „Коштана” на сцену Народного позоришта Ниш. Уколико је постојала уметничка мотивација за ново интерпретативно виђење Станковићевог дела, логика те мотивације се не може препознати. Могуће је да је поставка „Коштана” искључиво ствар репертоарске политике, да се публици више од две деценије од последње режије ове драме у Народном позоришту Ниш понуди представа настала по делу једног од најпопуларнијих и најзначајнијих писаца са југа Србије. Ипак, сваку репертоарску одлуку би требало да прати и разрађена уметничка визија аутора/ке представе, а то у овом случају не препознајемо.

Борисав Матић

ВЕЧЕРАС НА СЦЕНИ

„БОГ МАСАКРА”

Јасмина РЕЗА

Продукција: Краљевачко позориште
 Режија, адаптација текста, драматургија: Игор ПАВЛОВИЋ
 Сценограф: Владан СЛАВКОВИЋ
 Костимограф: Стефан САВКОВИЋ
 Композитор: Никола ДРАГОВИЋ
 Дизајн светла: Игор ПАВЛОВИЋ

УЛОГЕ

Веориник	Светлана МИЛЕНКОВИЋ
Анета	Александра АРИЗАНОВИЋ
Мишел	Владимир ЈОВАНОВИЋ
Ален	Милош ЛАЗИЋ к.г.

УТИСЦИ ПУБЛИКЕ О ПРЕДСТАВИ

Драган Пишчевић: „Одлично, суйер. Сви су одлични. 'Кошћана' Боре Сћанковића – то је већ неиревазиђено.”

Стојка: „Добра је представа, задовољни смо.”

Јасмина: „Водем да поем, али не знам да поем и бране ми да поем. Ово је било екстџра, превасходно музика. Ова 'Кошћана' је посебна”.

Филип Лазић, глумац аматер, учитељ, фолклораш: „Ми смо, као кудовци, учествовали у једном пројекћу у позоришћу пре неколико година и ићрали смо 'Кошћану'. Радили смо је на сћари начин и са мало више сценографиче. Мени се вечерас, лично, није доћао избор песама. Глумци су феноменални, али режија ми се није доћала, морам да признам. И костим ми није баш као што сам очекивао и замишљао. Велика похвала за глумце. Сћварно, свака часћ.”

РЕЧ РЕДИТЕЉКЕ

„Јасмина Реза је написала брилијантну комедију, али никада ми овај комад није био само одличан повод за смех и забаву, како је најчешће постављан на сцену. Однос деце и родитеља, који је један од мотива у овом тексту након највеће трагедије у историји наше земље, масакра у «Рибникару» 3. маја 2023. године, постао је основна тема. Било ми је немогуће овај комад читати као комедију о лицемерству родитеља око решавања сукоба међу њиховом децом. После моралног, духовног, економског посрнућа које је проистекло из ратова деведесетих, као да је било само питање времена када ће неко узети оружје и пуцати по људима, али никада нисмо могли да претпоставимо да ће то урадити један дечак. Иза та четири зида у том интимном, приватном простору постоје многе тајне које излазе на видело у овој представи.”

Игор Павловић, редитељ

Поздрављање иницијативе о ревитализацији отворених простора за савремени сценски израз

„Овуда су наши преци ходали, борили се, жртвовали”

Стихове поеме „Кадињача”, Славка Вукосављевића, студентки су говорили по облачном, ветровитом дану, са месиа иде је „појинуо бајшаљон цео”.

Студенти Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану – Косовска Митровица на Кадињачи су извели програм „Херојима Кадињаче” у оквиру пратећег програма Фестивала.

„Када говорите у овако аутентичном простору осетите куда су ваши преци ходали, за шта су се борили, жртвовали”, истакла је Наталија Кнежевић, студенткиња треће године глуме у класи професора Дејана Цицмиловића. Њен колега Милош Митровић, такође, истакао је значај извођења поеме баш на Кадињачи.

„Одговорност је велика, као и емоције, све је још веће него на пробама”, рекао је он.

Андријана Виденовић, њихова професорка дикције на Факултету уметности у Приштини (с привременим седиштем у Косовској Митровици), као и публика, била је дирнута извођењем својих студената, а посебно истиче значај аутентичног амбијента.

„Када нас је Немања Ранковић позвао да на Фестивалу представимо Драмски одсек нашег факултета, предложио је да неколико студената изведе „Кадињачу” на Кадињачи. Мислим да је идеја била да се пригодним текстом отвори овај фантастични позоришни, сценски простор за све будуће изведбе. Надам се да ће их бити јер овај простор може да понесе и велике перформансе”, истакла је проф. мр Андријана Виденовић.

Да ће се на томе радити, потврдила је Славица Стефановић, директорка Народног музеја у Ужицу.

Амфитеатар Ужичка република постао је велика изорница СУСРЕТИ, 26. мај 1981. године

Студенти су рекли да нису имали много времена да упознају Ужице и да се надају да ће поново доћи. Ипак, имали су прилику да доручкују ужичку комплет лепињу, због које, како кажу, у време ручка још увек нису били гладни.

„За 67 дана трајања Ужичке републике, посебан допринос дала је Уметничка чета ужичког партизанског одреда. Желим да нагласим колико је култура и тада била значајна. Представе су се у том периоду одржавале у згради Соколског дома, која више не постоји, са циљем да се подигне морал бораца на фронту. Поздрављам иницијативу да се у оквиру меморијалних комплекса стварају простори за потребе сценских уметности како би се неговала култура сећања”, рекла је Стефановић.

Иначе, ово је шести пут да се Фестивал „Јоаким Вујић” одржава у Ужицу, али и његово шесто присуство на Кадињачи.

„Желим да изразим задовољство јер се поново прича о ревитализацији овог простора за савремени сценски израз. Захвалан сам студентима који су дали допринос овом тренутку”, нагласио је Немања Ранковић, уметнички директор Народног позоришта у Ужицу.

Зоран Стаматовић, директор НП Ужице, нагласио је важност програма „Херојима Кадињаче” за актуелни тренутак у Ужицу.

„На овом светом месту, за већину Ужичана у години културе, покушали смо да културом, опет, подигнемо глас против сваке врсте примитивизма, фашизма и да подсетимо да је Ужице још увек слободарски град. Дочекујући госте из целе Србије са овог највишег места, са овог обронка, бацили смо лепо светло на цео град у овим нимало лаким тренуцима за Ужице”, истакао је Стаматовић.

Ана Милошевић

ФЕСТИВАЛСКИ СУСРЕТИ:

НЕ СУСРЕЋЕМО СЕ!

„Бринем за фестивал на коме сам одрастао”, поделио је синоћ са публиком округлог стола глумац Александар Маринковић, првак драме Народnog позоришта Ниш, указавши да се „годинама уназад” фестивал удаљава од почетне замисли покретања (некадашњих) Позоришних сусрета „Јоаким Вујић”.

- „Овај фестивал је, по мом личном мишљењу, потпуно изгубио смисао у том смислу. (...) Не сусрећемо се”, казао је глумац појаснивши да се ансамбл истог дана по доласку, а након „тешке представе”, враћа у Ниш, те да треће вече фестивала у Ужицу није било колега, глумца, из других позоришта Србије која учествују на овогодишњем фестивалу.

Како је указао Маринковић, „у време економског тигра и раскошних фестивала”, изостаје и извештавање већег броја медија о фестивалу „Јоаким Вујић”, а фали и више новинских наслова на интернету.

- „Ја знам да је већина позоришта у Србији ове наше Заједнице и већина управника направила по свој фестивалчић и да ретко које позориште нема свој фестивал и да су ти фестивали донекле у првом плану. (...) Немојте ми говорити да за све друго има пара, а да само за „Јоаким Вујић” нема, прокоментарисао је Маринковић.

- „Ово је фестивал који интересује мене и моје колеге. (...) Не говорим само у своје име и мислим да би нешто било потребно променити. Ми ћемо се постарати”, рекао је Маринковић уз предлог да организација фестивала буде препуштена глумцима.

- „Мислим да ће тада тај фестивал личити на оно што је раније личио – на жустре округле столове где пуно критичара говори и критикује, а глумци бране представу,

где нас чекају колеге и из других позоришта, где имамо динамична и дивна дружења на овом фестивалу, где се са утицима враћамо, а медијима смо много, много интересантни.”

Публика округлог стола је аплаузом реаговала на излагање глумца.

Спасоје Ж. Миловановић, директор Народnog позоришта Ниш и актуелни председник Заједнице професионалних позоришта Србије, навео је да је „Јоаким Вујић” данас фестивал такмичарског типа.

- „Сусрети су нешто сасвим друго. Говорити о нечему што је било и како је функционисало пре тридесет година је 2024. године потпуно 'passé'. Да ли нешто може да се поправи, свакако да може. Што би рекла професорица Вида Огњеновић, ако неко мисли да је лако направити фестивал, нека га сам направи”, прокоментарисао је Миловановић.

Зоран Стаматовић, директор ужичког позоришта, рекао је да је Маринковић „изнео мишљење из незнања”, подсетивши га да три четвртине Скупштине Заједнице професионалних позоришта Србије чине глумци, уз напомену и да је глумац председник те скупштине.

Зоран Максимовић, модератор округлог стола, позвао је глумце нишког позоришта да у понедељак учествују на трибини „Проблеми у функционисању институција Заједнице професионалних позоришта Србије” која ће бити одржана 20. маја у 14 сати на Малој сцени Народnog позоришта Ужице.

Полемика је настављена и на дружењу после округлог стола уз коментаре да је важна и подршка надлежног Министарства у јачању најзначајнијег фестивала за позоришну сцену јужно од Београда.

Јелена Пенезић

У свом извештају, селектор овогодишњег фестивала је подсетио да је осам градова и осам народних позоришта јужно од Београда основало Заједницу и Позоришне сусрете „Јоаким Вујић” „ради унапређења позоришне уметности, ширења позоришне културе, размене искустава између позоришних радника и одавања признања за најбоља сценска остварења.”

У том периоду, како је наведено, „сва су позо-

ришта равноправно учествовала обезбеђујући сама себи услове за боравак током читавог фестивала.”

Студенти Академије за позориште, филм радио и телевизију су били редовни гости на тим позоришним сусретима.

Иначе, у новембру у Ужицу се више од 28 година одржава Југословенски позоришни фестивал „Без превода”.

БИЛТЕН 60. ФЕСТИВАЛА ПРОФЕСИОНАЛНИХ ПОЗОРИШТА СРБИЈЕ „ЈОАКИМ ВУЈИЋ”

Издавачи: Народно позориште Ужице, Заједница професионалних позоришта Србије
Редакција билтена: Јелена Пенезић (уредница), Ана Милошевић, Ненад Ковачевић • **Фотограф:** Божидар Живановић
Тираж броја 4: 70 примерака
Дизајн и припрема: „Control Dizajn Studio”, Ужице • **Штампа:** „Графопринт”, Ужице

